

2. SZEKCIÓ

A német romantika pedagógiai válaszai a kor kihívásaira

Dr. Nádudvari Gabriella Erika

Szegedi Tudományegyetem, Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, Alkalmazott Egészségtudományi és Környezeti Nevelés Intézet, Egészségszociológia és Életmód Tanszék;
MTA-SZTE Egészségfejlesztés Kutatócsoport
nadudvari.gabriella.erika@szte.hu

A német romantika eszmeköreinek vizsgálatából kiviláglik, hogy ugyanazok a problémák érdekelték a kor gondolkodóit, mint ma: a technikai fejlődés következményei, a környezetpusztítás, az ember elidegenedése a természettől és a saját testétől, az individuum disszociációja a materializált világban. A kizsákmányolás, az elidegenedés és az eldologiasodás egyensúlyvesztéshez vezet. Mind a romantika korát, mind jelenkorunkat az elvesztett egyensúly keresése határozza meg. Kutatásunk egyik célja a német romantika pedagógiai gondolkodásáról szóló német és magyar nyelvű szakirodalmakban fellelhető elméleti konstrukciók áttekintése, elemzése, szintetizálása, értékelése volt. Második célként tűztük ki a német romantikus kultúrához kapcsolható pedagógiai témájú művek elemzését.

A történeti, mentalitástörténeti és pedagógiatörténeti folyamatok bemutatása során a vonatkozó szakirodalom és a kapcsolódó forrásokok értelmezésére vállalkoztunk. Az eszmetörténeti vonatkozású kérdések megválaszolása szakirodalmi eredmények bevonásával, hermeneutikai szemléletű, szövegközeli elemzések segítségével történt. Elemzéseink korpuszát eredeti, német nyelvű szövegek alkotják: Hölderlin *Hyperion*, Ernst Moritz Arndt *Fragmente über die Menschenbildung*, Jean Paul Levana és Friedrich Fröbel *Die Menschenerziehung* c. művének interpretációját végeztük el.

Kutatásaink alapján megállapítható, hogy a romantikus értékvilághoz szervesen kapcsolódó szerzők műveiben feltárhatók a német romantikus diskurzus központi elemei: az organikus, altruista kapcsolódás a természethez, az empatikus szeretetkapcsolat, az Abszolútumhoz való kapcsolódás vágya, amely egyben a morális fejlődés iránti igényt is jelenti. A német újhumanizmus bázisán születő romantikus eszmekincs által áthatott pedagógia a priori-ja nemcsak a kultúra átadása, hanem a kultúra átadása mellett az alkotóképesség kibontakoztatása is. A német romantika pedagógiájának központi eleme az alkotó eredetű, szent gyermek, mint a felnőttek evilági megváltójának eszméje. A romantikus lélek számára a gyermek a természetesség, az életteliség, a teremtés, a létalappal való kozmikus egyesülés szimbóluma. A gyermekből kiinduló pedagógia egy olyan utat jelöl ki, amely kivezethet a modern társadalom aránytalanságaiból, a részekre bomlásból, rámutat az értékekkel kapcsolatos kérdésfelvetésekkel szemben ellenállóvá tevő gondolkodásmód visszasságaira.

Kulcsszavak: német romantika, pedagógiai gondolkodás, gyermekkép

Az előadás elkészítését a Magyar Tudományos Akadémia Közoktatás-Fejlesztési Kutatási Programja támogatta.